

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістра

за темою:

Управління активами та пасивами банку

Виконавець

студент 62 групи КЕФ

Паламарчук Денис Васильович

Науковий керівник

к.е.н., доцент

Сирчин Олександр Леонідович

Одеса 2017

АНОТАЦІЯ

Предметом дипломної роботи є процеси управління активами та пасивами банку.

Об'єкт дослідження - діяльність окремого комерційного банку з точки зору причинно-наслідкових зв'язків між основними процесами та етапами управління банку.

Метою дипломної роботи є дослідження ефективності управління активами і пасивами банку та визначення шляхів його удосконалення.

Завдання дипломної роботи: Розглянути теоретичні управління активами і пасивами банку; Визначити та систематизувати методичні підходи оцінки ефективності банківської діяльності; Провести аналіз управління активами і пасивами; Розробити рекомендації для поліпшення ефективності діяльності банку.

Наукова новизна: В роботі досліджено: методики оцінки ефективності управління активами та пасивами банку; шляхи підвищення ефективності управління активами та пасивами українського банку в сучасних умовах; методичних особливостей планування розміру активів та пасивів українського банку в сучасних умовах.

Ключові слова: активи і пасиви, КУАП, процентні доходи, економічний капітал, прибуток, ГЕП, стрес-аналіз.

Дипломна робота містить 88 сторінки, 11 таблиць, 6 рисунків, список літератури з 62 найменувань.

Abstract

The subject of the graduate work is the processes of managing assets and liabilities of the bank.

The object of the study is the activity of a separate commercial bank in terms of causal relationships between the main processes and stages of management of the bank.

The purpose of the graduate work is to investigate the effectiveness of the management of assets and liabilities of the bank and determine the ways of its improvement.

Objectives of graduate work: Consider the theoretical management of assets and liabilities of the bank; Identify and systematize methodological approaches to assessing the effectiveness of banking activities; Conduct analysis of assets and liabilities management; To develop recommendations for improving the efficiency of the bank.

Scientific novelty: The paper investigates: methods of assessing the effectiveness of asset and liability management of the bank; ways to increase the efficiency of asset and liability management of the Ukrainian bank in modern conditions; methodical features of planning the size of assets and liabilities of the Ukrainian bank in modern conditions.

Key words: assets and liabilities, ALCO, interest income, economic capital, profit, GAP, stress analysis.

Graduate work contains 88 pages, 11 tables, 6 figures, a list of literature from 62 titles.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти управління активами і пасивами комерційного банку.....	6
1.1. Сутність управління активами та пасивами банку.....	6
1.2. Організація процесу управління активами і пасивами.....	16
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2 Оцінка фінансових результатів діяльності комерційних банків.....	25
2.1. Загальна характеристика банку ПАТ «Індустріалбанк».....	25
2.2. Аналіз пасивів та активів банку ПАТ «Індустріалбанк».....	29
2.3. Аналіз фінансових результатів банку.....	35
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3 Проблеми та шляхи вдосконалення управління активами і пасивами.....	46
3.1. Шляхи підвищення ефективності діяльності банків.....	46
3.2. Оцінка та планування кредитної діяльності банку з допомогою регресивної моделі.....	57
3.3. Сучасні методи управління активами та пасивами банку та можливість застосування їх в банківській системі України....	66
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

ВСТУП

Актуальність роботи. Сьогодні банківський сектор України знаходиться в кризовому становищі спричиненому нестабільністю економіки та політичною ситуацією по всій країні. Тому в умовах жорсткої економії банкам необхідно якомога більш раціонально використовувати наявні банківські ресурси. Ефективне управління активами і пасивами банку є одним з найважливіших пріоритетів банківської діяльності. Саме від того, як ефективно працює окремий банк, залежить ефективність роботи банківської системи в цілому.

Комерційні банки здійснюють активні і пасивні операції. Ці операції тісно між собою пов'язані. Без пасивних операцій неможливі активні операції, а без активних операцій стають безглуздими пасивні. Але всі без винятку проведені банківські операції переслідують одну мету - збільшення доходів і скорочення витрат. Таким чином, дослідження оцінки ефективності управління активами і пасивами банку є актуальним і практично значимим.

Проблемі управління активами і пасивами комерційних банків присвячений ряд фундаментальних робіт і наукових досліджень останньої чверті XX століття - початку XXI століття. Традиційно управління активами і пасивами розглядалося з точки зору цілей і завдань одного банку. Так, серед західних науковців проблеми управління активами і пасивами комерційних банків слід відзначити П. Роуза, Г. Стігума, Б. Есті, та інших. Серед українських вчених, які досліджували дану проблему, слід відмітити Н.С. Вавдіюка, Т.В. Корнієнко, Ю. П. Макаренко. Також даній темі присвячено ряд законодавчих документів та практичних рекомендацій з управління різними ризиками банків та з регулювання структури балансу комерційних банків, що діють на національному і міжнаціональному рівні.

Мета роботи. Дослідити ефективності управління активами і пасивами банку та визначити напрямки його удосконалення.

Основні завдання дослідження:

1. Розглянути теоретичні управління активами і пасивами банку;
2. Визначити та систематизувати методичні підходи оцінки ефективності банківської діяльності.
3. Провести аналіз управління активами і пасивами
4. Розробити рекомендації для поліпшення ефективності діяльності банку.

Об'єкт дослідження. Діяльність окремого комерційного банку з точки зору причинно-наслідкових зв'язків між основними процесами та етапами управління банку.

Предмет дослідження. Процеси управління активами та пасивами банку.

Методи дослідження. Під час написання роботи були використані такі спеціальні та загальнонаукові методи і прийоми, як: синтезу та аналізу, індукції, дедукції, узагальнення, статистичний, діалектичний, монографічний, порівняльний, графічний, табличний.

Інформаційна база дослідження. При написанні дипломної роботи використовувався широкий круг джерел інформації: підручники з економіки та банківської діяльності, науково-дослідницькі статті, інформаційні джерела в мережі Інтернет, економічні енциклопедії та словники, внутрішні документи та річна звітність.

Наукова новизна: В дипломній роботі розширено підходи до визначення сутності управління активами та пасивами банку, а також запропоновано та узагальнено сучасний метод управління активами та пасивами банку в умовах кризового середовища.

Практична цінність одержаних результатів. Дане магістерське дослідження можна використовувати в якості наукових розробок у навчальному процесі у вищих навчальних закладах, а також для удосконалення діяльності банків.

Особистий внесок здобувача. Магістерська дипломна робота є

самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Публікації. Результати наукових досліджень у межах виконаної роботи публікувалися як результат участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток економіки: вітчизняна та світова практика»

ВИСНОВОК

В результаті глобальних змін на фінансових ринках проблема управління активами і пасивами комерційних банків набуває більшої актуальності, так як методи управління активами і пасивами, які застосовувалися раніше, виявилися нездатні повною мірою повернути і підтримувати стабільність комерційних банків.

В роботі було визначена сутність управління активами і пасивами як процес регулювання структури балансу банку, що забезпечує досягнення цілей фінансового менеджменту при різних умовах на фінансовому ринку щодо рівня процентних ставок, ліквідності і дострокового погашення активів і зобов'язань комерційного банку, а також в рамках існуючих обмежень на ризик.

Основними завданнями при управлінні активами і пасивами є: управління коротко і довгостроковою ліквідністю банку; підтримання та підвищення рентабельності банку; управління достатністю і структурою капіталу банку; управління витратами банку, особливо не пов'язаними з виплатою відсотків; управління якістю активів; оптимізація та зниження податкового тягаря; стабілізація або збільшення ринкової вартості банку.

Мета управління активами і пасивами - запобігання або виправлення дисбалансу і захист від ризиків банківської діяльності шляхом аналізу наслідків генеральної стратегії банку по структурі балансу і його рентабельності.

Ключові завдання з управління активами і пасивами:

1. Для досягнення банком довгострокових і короткострокових цілей керівництво повинне в максимально можливій мірі контролювати обсяг, структуру, прибуток або витрати як активів, так і пасивів.

2. Контроль керівництва банку над активами повинен бути скоординований з контролем над пасивами таким чином, щоб управління активами і пасивами характеризувалося внутрішньою єдністю; ефективна координація допоможе максимізувати різницю (спред) між доходами банку за активами і витратами по емітуються зобов'язаннями.

3. Витрати і прибуток відносяться до обох сторін балансу - і активної, і пасивної. Політика банку повинна розроблятися так, щоб максимізувати прибуток і мінімізувати вартість банківських послуг як за активами, так і за пасивами.

Проаналізувавши банківську діяльність банку ПАТ Індустріалбанк за період 2014-2016 роки ми виділили сильні, слабкі сторони діяльності банку та рекомендації щодо подальшого аналізу.

Так за останні роки банк в цілому збільшує загальний обсяг пасивів та активів не зважаючи на незначний спад в 2016 році: за 2014 рік на 1,6%, за 2015 ще на 7,1%, а в 2016 році знизились на 1 . В звітному році пасиви\активи склали 2788217 тис. грн., що може свідчити про нарощування банком обсягів залучених ресурсів за аналізований період; про розширення джерел запозичених коштів банку; про зростання кредиторської заборгованості банку; про розширення клієнтської бази банку за рахунок збільшення обсягів залучених ресурсів; про зростання банківського прибутку, а, отже, і ефективності банківської діяльності в цілому.

Аналізуючи загальні доходи та витрати банку, можна зробити висновок, що за період 2014-2016 банк поступово зменшує свої витрати та доходи. Так доходи досліджуваного банку зменшились на 15,5 % і становили 377650 тис.грн., а витрати зменшились спочатку на 3,2 %, а потім ще на 11,3% і в кінці аналізованого періоду становили 371595 тис. грн. Як ми бачимо, банк отримав в 2016 році чистий прибуток в розмірі 6055 тис. грн.

Аналіз структури та динаміки балансу ПАТ «Індустріалбак» відображає негативні тенденції в банківському середовищі, але в результаті

ефективного управління активами і пасивами банку загальна ситуація є контрольованою.

Щодо можливого підвищення доходів та зменшення витрат було надано ряд заходів для поліпшення ефективності банківської діяльності, а саме:

1. Управління готівкою повинно бути більш ефективним, тобто необхідно планувати притоки і відтоки готівки і розробити графіки платежів. Терміни, на які банк розміщає кошти, повинні відповідати термінам залученим ресурсів.

2. Акцентувати увагу на підвищенні рентабельності роботи в цілому і на прибутковості окремих операцій зокрема. Так в управлінні кредитним портфелем необхідно:

3. У управлінні пасивами банку можна порекомендувати визначити стратегію підтримки стійкості депозитів. Частиною такої стратегії виступає маркетинг - підвищення якості обслуговування клієнтів, із тим щоб вони залишалися надійними для банку і під час кризових ситуацій. Підвищення термінів ощадних депозитів, їхньої середньої суми також пом'якшує коливання депозитів під час криз.

Також в роботі було виконано оцінку та планування банківської діяльності. Під плануванням діяльності банку слід розуміти формулювання (уточнення, перегляд) політик банку на майбутній період розвитку і визначення системи практичних заходів, необхідних для їх реалізації, в формі складання узагальнюючого концептуального документа (документів), що трактує діяльність банку за окремими її напрямками. Комплексна система планування банку повинна являти собою сукупність планів, націлених на вирішення поставлених перед ним завдань і включають в себе всі найважливіші види роботи, які для цього необхідно виконати.

Запропонован механізм прогнозування основних статей балансу і прогнозного звіту про прибутки і збитки за допомогою однофакторних регресійних моделей. Регресійна модель використана при плануванні

величини процентного доходу та кредитного портфелю комерційного банку в залежності від структури активів і пасивів банку та банківської системи.

Далі, обґрунтувавши необхідність розробки концепції управління активами і пасивами комерційних банків після кризи 2008-2009 року, було визначено основні характеристики концепції управління активами і пасивами комерційних банків в даний період, що дозволяє виконувати комерційним банкам свої цілі, незважаючи на обмеження застосування існуючих методів та інструментів управління активами і пасивами комерційних банків в умовах кризи.

Як приклад реалізації сучасної концепції управління активами і пасивами, був досліджений новий принцип побудови методу управління активами і пасивами (стрес-гепа), які дозволить банкам не тільки кількісно, але і якісно враховувати ризики, що виникають при управлінні активами і пасивами.

Проведення кількісної оцінки буде можливо лише після якісного розподілу і зіставлення друг з другом статей балансу (позабалансових статей) в рамках традиційних для ГЕП-аналізу тимчасових інтервалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз банківської діяльності [Текст] : підручник / [Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М.] ; під ред. А. М. Герасимовича — К. : КНЕУ, 2004. — 599 с.
2. Аналіз та оцінка банківської діяльності: Підручник / За ред. Г. Щербаковой.-М .: ВЕРШИНА, 2006. – 2014 с.
3. Балянт Г.Р. Забезпечення Фінансової стійкості банків // Збірник наукових праць І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ н-п конференції: Фінансова політика України: реалії та перспективи розвитку ». С.13-15
4. Банки готовят стресс для европейской финансовой системы [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://minfin.com.ua/2011/07/15/417505/>
5. Банківська справа: Підручник / За ред. Г.Н. Белоглазова і Л.П. Кроливецкой. СПб .: Пітер, 2004. 480 с.
6. Банківська справа: Підручник / За ред. проф. Е.Ф. Жукова і Н.Д. Еріашвілі.- М .: ЮНИТИ, 2011 року.
7. Банківський менеджмент: пров. з англ. / П.С. Роуз; Під общ.рук. М.В. Белова, ін.. - Москва: Справа, 1997.. - 743 с.
8. Вергуненко І. М. та ін. Банківський менеджмент: Підручник / За ред. А. М. Герасимовича – К.: КНЕУ, 2004. – 599 с. ISBN 966–574–567–0
9. Гроші Кредит Банки: Підручник / За ред. С.А. Чернецова.-М.: МАГІСТР 2009 – 322 с.
10. Лаврушин О.І. Про грошово-кредитної і банківської політики // Банківська справа.- 2008.-№2.
11. Грудзевич, У.Я. Аналіз банківської діяльності [Текст] : Навч. посіб. / У.Я. Грудзевич – Київ: УАБС НБУ, 2007. – 222 с.
12. Ермасова Н.Б., Финансовый менеджмент. Конспект лекций., 2-е изд. – М.: Юрайт-Издат, 2012. – 168 с.

13. Євген Данилюк, Визначення ефективності банківської діяльності // Банківські операції – 2012. – № 5-6. – С. 53 – 57
14. Жердецька Л.В. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Аналіз банківської діяльності» – Одеса: ОДЕУ, 2010. – 90 с.
15. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України 94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
16. Золотова Е.А. Планирование финансовых показателей деятельности филиала коммерческого банка на основе линейных регрессионных моделей // Финансы и кредит. - 2007. - № 7. - С. 7-11.
17. Інформаційний портал про банки України – Інтернет-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bankstore.com.ua/ua/banks/124369/>
18. Карчева Г.Т. Оцінка ефективності управління пасивами банків України / Г.Т.Карчева // Економіка і прогнозування. – 2011.- №1. – С.59-73.
19. Карчева Е. Т. Ефективне управління активами і пасивами - необхідна умова фінансової стійкості банку / Т. Е. Карчева, О. Я. Карчева. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.nvisnik.geci.cn.ua/uk/nissue/item/download/40_3c43398c1cb_92f5e3d6f7f118eb1fc7d.html
20. Кириченко О. Банківський менеджмент: навчальний посібник / О. Кириченко, І. Гіленко, А. Ятченко. - К.: Основи, 1999. - 671 с.
21. Кіях Ю.В. Статистичний аналіз пасивів банків України / Ю.В.Кіях // Управління розвитком. – 2013.- №22.- С.94-96.
22. Ковалева А.М., Финансы и кредит.,М.: Финансы и статистика, 2013 – 512 с.
23. Ковальов В.В. Фінансовий менеджмент: теорія і практика - 2-е изд. -М .: ПРОСПЕКТ, 2009. 1024 с.

24. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку: навчальний посібник / С.М. Козьменко, Ф.І. Шпиг, І.В. Волошко. - Суми: Університетська книга, 2003. - 734 с.
25. Колодізєв О. М. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері: навч. посіб. / О. М. Колодізєв, І. М. Чмутова, І. О. Еубарева. - Х.: ІНЖЕК, - 2004. - 408 с.
26. Коняев А. А. Оптимизация затрат в коммерческом банке / Коняев А. А. // Финансы и кредит. – 2011. – № 5 (437). – С. 42–47.
27. Корнієнко, Т.В. Стратегічне управління активами та пасивами комерційного банку в умовах перехідної економіки [Текст] / Т.В. Корнієнко // Вісник Національного банку України. – 2001. -№ 10. – С.14-18.
28. Кривенко Л.В. Методичні підходи до визначення ОЦІНКИ Фінансової стійкості банківської системи // Вісник університету банківської справи НБУ. - 2008. - №3. - С.105-111
29. Кудрявцева, М.Г. Що тестує стрес-тест [Текст] / М.Г. Кудрявцева // Ринок цінних паперів. – 2006. – № 2 – С. 54-56.
30. Кулаков, А.Е. Управління активами і пасивами банку: Аналіз методів управління; Синтез структури активів і пасивів; Внутрішня імітаційна модель: практичний посібник [Текст]: / А. Е. Кулаков. - М .: БДЦ-прес, 2004. - 256 с.
31. Кушнір К.О. Поняття стійкості КОМЕРЦІЙНИХ банків та її динамічні характеристики // Інвестиції: практика та досвід. - 2008. - №20. - С. 37-41
32. Ларионова И. В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке. - М.: Издательство «Консалтбанкир», 2003. - 272 с.
33. Левкина Е.В., Шевченко О.Н. ОЦЕНКА УПРАВЛЕНИЯ АКТИВАМИ И ПАССИВАМИ В КОММЕРЧЕСКОМ БАНКЕ (НА ПРИМЕРЕ ОАО АКБ «ПРИМОРЬЕ») // Международный журнал экспериментального образования. – 2015. – № 8-1. – С. 47-56;

34. Литвинюк О. В. Методичні підходи до визначення основних етапів розвитку процесів управління активами та пасивами банківських установ України / О. В. Литвинюк // «Young Scientist». - 2014. - № 7 (10). - С. 41-44.
35. Макєєва І.В. Сутнісна характеристика Поняття «фінансова стійкість» та основні її характеристики - [Електронний ресурс] - Режим доступу: [hppt // www.rusnauka.com /](http://www.rusnauka.com/)
36. Никонова І.А., Шамгунов Р.Н. Стратегия и стоимость коммерческого банка. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. - 304 с.
37. Осташ С. Деякі аспекти прибутковості та фінансової стійкості комерційного банку. // Вісник НБУ.-2001.-№2.-С.47-49.
38. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.minfin.gov.ua
39. Павліковський А.М. Стратегія управління активами і пасивами комерційного банку:теоретико-методичні підходи та вітчизняна практика / А.М.Павліковський // Фінанси, облік та аудит. – 2011.- Вип.17.- С.166
40. Поморін М.А. Базельський комітет про агрегації ризиків та управлінні економічним капіталом банку: рекомендації і шляхи впровадження / М.А. Поморін, Е.С. Шевченко // Банківська справа. - 2013. - № 4. - С. 39-46
41. Популярно о рисках: управление ликвидностью [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/blogs/uvarov/81530/>
42. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник / Л. О. Примостка - 2-ге вид., доп. і перероб. - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с.
43. Про банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://industrialbank.ua/ua/about/>
44. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 07.12.2000 № 2121-III – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

45. Про одобрення Методичних рекомендацій відносно організації процесу формування управлінської звітності в банках України [Електронний ресурс]: постанова правління НБУ від 06.09.2007 № 324 - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

46. Ротар Д.А. Концептуальні основи формування стратегій управління активами і пассивами комерційних установ та напрями їх оптимізації / Д.А.Ротарь // Молодий вчений. – 2014. - №6(2). – С.18-21.

47. Сало, І. В. Фінансовий менеджмент банку [Текст]: Навч. посіб. / І.В. Сало, О. А. Криклій. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 314 с.

48. Смирнов А.В. Анализ финансового состояния коммерческих банков. - М: Финансы и статистика, 2007. - 225 с.

49. Сорокіна, І. Комплексний аналіз активів комерційного банку [Електронний ресурс] / І. Сорокіна. - Режим доступу: <http://bankir.ru/technology/article/2436601>

50. Стельмах В. С. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: науково-аналітичні матеріали / В. С. Стельмах, В. І. Міщенко, В.В.Крилова, Р.М. Набок, О.Г. Приходько, Н. В. Грищук. - К.: ЦНДНБУ, 2008 - 220 с.

51. Тисячна Ю. С. Комплексне технологія бенчмаркінгу як інструмент забезпечення фінансової безпеки банку / Ю. С. Тисячна, К. М. Азізова, О. М. Рац // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - № 5(167). - С. 427-437.

52. Тисячна Ю. С. Система управління активами і пасивами банку / Ю. С. Тисячна, В. С. Еородницька II Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28 листопада 2015 р.). У 3-х частинах. - К.: ТО «Київський економічний науковий центр». - 2015. - Ч. 3. - С. 8-12.

53. Фінансова звітність банків України станом на 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/ офіційний сайт НБУ.
54. Фінансова звітність банків України станом на 01.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/ офіційний сайт НБУ.
55. Фінансова звітність банків України станом на 01.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/ офіційний сайт НБУ.
56. Фінансова звітність ПАТ «Індустрілбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://industrialbank.ua/ru/about/fin_rep/anl_rep_rus/
57. Фінансовий менеджмент в комерційному банку та в індустрії фінансових послуг / Джосеф Сінкі-мл .; Пер. з англ. - М. Альпіна Бізнес Букс, 2007. - 1018с.
58. Фріленд К. «Ринки тяжіють не к рівновазі, а до створення бульбашок», - Джордж Сорос // Відомості, в пер. з FT
59. Чмутова І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна. - Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. - 320 с.
60. How many bucks can you pass? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/business/2009/mar/07/asset-protection-scheme>
61. JOURNAL OF INVESTMENT MANAGEMENT, Vol. 7, No. 3, (2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pdfs.semanticscholar.org/c215/9e79890e6996c60b8dbe3240e31e13783252.pdf>
62. Toxic Assets | Что такое Токсичные активы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://allfi.biz/glossary/eng/T/toxicassets.php>